

beretninger fra tiden før 1901 (trykt til og med 1966) og begrænser sig endda til selvstændigt udgivne publikationer. Rejseskildringer udgivet i tidsskrifter har kun fundet optagelse, såfremt forfatteren også er registreret som forfatter til selvstændig publikation, en regel der heldigvis er tolket lempeligt (Jonas Charisius, Sivert Grubbe, Corfitz Braem). Iøvrigt medtages fiktive skildringer, passager i brevsamlinger, dagbøger og erindringer, beretninger om skandinaviske studentermøder, digte og sange og Norgesbilleder af udenlandske kunstnere. Som mangeårig samler af itineraria Norgeica har dr. Schiötz i stor udstrækning kunnet bygge på egne eksemplarer, hvilket spores i angivelser af sjældenhedsgrader, omfattende redegørelser for bibliografiske detaljer og måske også sine steder i en forkærlighed for visse enkelte rejser. Hensigtsmæssigheden i valget af et alfabetisk ordningsprincip frem for et kronologisk kan betvivles, i hvert fald af historikere, men ikke at værket på mange måder er en fundgrube ved sin registrering af et stort og spredt materiale vedrørende Norges forbindelse med omverdenen. Det belyser ikke mindst forbindelsen med Danmark, ca. en ottendedel af de registrerede beretninger er forfattet af danskere.

HARALD ILSØE

National Maritime Museum. Catalogue of the Library. Vol. One: Voyages & Travel. Vol. Two: Biography, Part One-two. London, Her Majesty's Stationery Office, 1968-69. xi+403 s; xiii+502 s., viii s.+s. 503-977. Ill. 42 sh.; 7 £ 7 sh.

Den trykte katalog, som The Library of the National Maritime Museum i Greenwich er begyndt at udsende over sin betydelige samling af maritim litteratur, giver mere end man umiddelbart skulle tro. I sig selv kan det naturligvis være udmærket at få en bibliografi i hænde, som vedrørende sit emne i vid forstand stiler mod at fortegne mere end 50.000 bind – det må tilføjes: med en klar (også relativ) overvægt for den engelsksprogede litteraturs vedkommende – men der er heldigvis ikke blot tale om en short-title catalogue. Som følge af en praktisk systematik, ved at give specifikation af samleværker, meddele korte indholdsanalyser og andre former for annotering samt ved en udførlig indeksering har redaktørerne allerede med de første bind bragt et værdifuldt hjælpemiddel i stand. Hvad enten man søger oplysninger om personer, steder (i et vist omfang), »slag« eller skibe har man mulighed for at finde frem dertil. En kronologisk inddeling i vol. 1 gør det tillige muligt at finde frem til en bestemt periodes rejsetogter. Til særlig hjælp er Biography-bindets part 2, som er en alfabetisk nøgle til artiklerne om maritime personer i et udvalg af generelle biografiske leksika (med en enkelt undtagelse alle engelsksprogede) samt nogle ældre og nyere leksika indeholdende »Naval biographies«. Med angivelse af fødsels- og dødsår og livsstilling er således fortegnet o. 15.000 personer. Enkelt personer behandlet i mere specielle kollektivværker og i monografiform findes via index til Biography-bindets part 1 (pp. 465-502), som også rummer en skibs- og emneindex. Stednavne synes i denne index kun at være medtaget, når de har givet navn til slag, f. eks. »Copen-

hagen, battle/bombardment of», mens f. eks. Captain Julius Lauterbach's rejse til København under 1. Verdenskrig (nr. 755, p. 259) i hvert fald ikke kan findes ad denne vej. Annotationen forekommer noget ujævn, der fedtes med krydshenvisninger mellem vol. 1 og 2, og det kan volde kvaler, at indholdsfortegnelsen ikke angiver, hvor de i vol. 2, part 2 analyserede biografiske leksika og forkortelserne herfor står anført (p. viii, umiddelbart før p. 503), men det er småting. Søfarts-, handels- og marinehistorikere m. fl. vil med fordel kunne gøre sig bekendt med Greenwich-museets katalog. Senere bind vil dække emner som kartografi, søhandel, fiskeri, sørøveri etc.

HARALD ILSØE

Foreløbige arkivregistraturer. Ny serie. Nr. 1. Privatarkiver. Politikeren Andreas Frederik Krieger. Udg. af Rigsarkivet. København 1969. 48 s.

A. F. Kriegers omfattende privatarkiv er ad 8 gange afleveret til Rigsarkivet i årene 1894 til 1964. Den her foreliggende registratur er en af arkivarerne Karen Marie Olsen og Sigurd Rambusch revideret udgave af en tidligere registratur.

Med denne registratur indleder Rigsarkivet en ny praksis ved publikation af registraturer. De hidtil udsendte Foreløbige Arkivregistraturer har været opdelt i forskellige serier, med privatarkiverne i nr. 8. Serieopdelingen vil ikke længere blive anvendt, og registraturen over Kriegers arkiv er nr. 1 i en fremtidig fortløbende nummereret Ny Serie. Hvor de tidligere var dupliserede i A4 format, vil de kommende registraturer blive trykt i offset i A5 format.

NIELS FINN CHRISTIANSEN

ERNST PITZ: Übersicht über die Bestände des Niedersächsischen Staatsarchivs in Hannover. Zweiter Band. Veröffentlichungen der Niedersächsischen Archivverwaltung. Heft 25. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1968. 303 sider. 39 DM.

I rækken af Veröffentlichungen der Niedersächsischen Archivverwaltung er i 1968 udsendt ovennævnte oversigt bind 2, udarbejdet af Archivoberrat Dr. Ernst Pitz. Oversigtens bind 1 er udsendt som hæfte 19 i samme serie i 1965 ved Staatsarchivdirektor Dr. Carl Haase og Staatsarchivrat Dr. Walter Deeters. Det foreliggende bind behandler de centrale myndigheders arkiver i hhv. kurfyrstendømmet, fra 1814 kongeriget og 1866-1946 den preussiske provins Hannover. En meget stor del af netop disse arkivfonde blev fuldstændig tilintetgjort under 2. verdenskrig, og bindet er med udgangspunkt i den af Max Bär i 1900 udgivne oversigt og de endnu i dag bevarede registraturer et forsøg på at rekonstruere såvel de ødelagte som de stadig eksisterende arkivaliegrupper proveniens og beskrive deres indhold.

Af interesse for dansk historie kan nævnes, at krigskancelliet, hvis akter stadig eksisterer, men dog er svært beskadiget, bl. a. indeholder sager vedr. danske troppers gennemmarch 1677-1736 og forskellige danske angreb (ved